

Spis treści

Proklamacja centrystów XVI

Przedmowa XVIII

Dla studentów: ekonomia a Internet XXIII

CZĘŚĆ PIERWSZA PODSTAWY I

Rozdział I

Podstawowe pojęcia ekonomii 3

A. Po co studiować ekonomię? 3

Komu bije dzwon • Niedobór i produktywność: bliźniacze zagadnienia ekonomii 3 • Definicje ekonomii • Niedobór i produktywność • Mikroekonomia i makroekonomia • Logika ekonomii 5 • Chłodny rozum w służbie gorącego serca 6 •

B. Trzy zagadnienia organizacji gospodarki 7
Gospodarka rynkowa, nakazowa i mieszana 8 •

C. Technologiczne możliwości społeczeństwa 8
Nakłady i produkty 8 • Granica możliwości produkcyjnych 9 • Zastosowanie PPF w teorii wyboru społecznego • Koszty alternatywne • Produktywność •

Podsumowanie 15 • Przegląd pojęć 16 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 16 • Zagadnienia do dyskusji 16 •

Załącznik I

Jak czytać wykresy 18

Granica możliwości produkcyjnych 18 • Wykres możliwości produkcyjnych • Krzywa gładka • Nachylenia i linie • Nachylenie krzywej • Nachylenie jako wartość krańcowa • Przesunięcie krzywej i przesunięcie po krzywej • Nietypowe wykresy •

Podsumowanie załącznika 23 • Przegląd pojęć 23 • Zagadnienia do dyskusji 24 •

Rozdział 2

Współczesna gospodarka mieszana 25

A. Mechanizm rynkowy 25

Porządek gospodarczy zamiast chaosu • Jak rynki rozwiązują trzy podstawowe problemy gospodarcze • Dwuwładza • Funkcjonowanie cen i rynków • Niewidzialna ręka rynku •

B. Handel, pieniądź, kapitał 30

Handel, specjalizacja i podział pracy 32 • Pieniądź: smar w maszynie wymiany 32 • Kapitał 33 • Kapitał i własność prywatna •

C. Widzialna ręka rządu 34

Produktywność 35 • Konkurencja niedoskonała • Efekty zewnętrzne • Dobra publiczne • Papiery wartościowe 37 • Wzrost i stabilizacja gospodarcza 38 • Powstanie państwa dobrobytu 40 • Wrogość konserwatystów • Współczesna gospodarka mieszana •

Podsumowanie 41 • Przegląd pojęć 42 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 42 • Zagadnienia do dyskusji 43 •

Rozdział 3

Podstawowe elementy analizy podaży i popytu 45

A. Rozkład popytu 46

Krzywa popytu 47 • Popyt rynkowy • Siły wpływające na krzywą popytu • Przesunięcie popytu •

B. Rozkład podaży 50

Krzywa podaży 51 • Siły wpływające na krzywą podaży • Przesunięcie podaży •

C. Równowaga podaży i popytu 53

Równowaga krzywych podaży i popytu 54 • Skutki przesunięcia podaży lub popytu • Interpretacja zmian cen i ilości • Podaż, popyt a imigracja • Dystrybucyjna rola cen 59 •

Podsumowanie 60 • Przegląd pojęć 60 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 61 • Zagadnienia do dyskusji 61 •

CZĘŚĆ DRUGA

MIKROEKONOMIA: PODAŻ, POPYT I RYNKI PRODUKTOWE

63

Rozdział 4

Podaż i popyt: elastyczność i zastosowanie 65

A. Cenowa elastyczność popytu i podaży 65

Cenowa elastyczność popytu 65 • Obliczanie elastyczności • Cenowa elastyczność na wykresie • Skrócona metoda obliczania elastyczności • Algebra elastyczności • Elastyczność to nie nachylenie krzywej • Elastyczność a przychody 69 • Paradoks obfitych zbiorów • Cenowa elastyczność podaży 71 •

B. Zastosowanie elastyczności cenowej w istotnych obszarach gospodarczych 73

Ekonomia rolnictwa 73 • Długookresowy spadek znaczenia rolnictwa • Wpływ podatku na cenę i ilość 74 • Minimalne poziomy, maksymalne pułapy 76 • Kontrowersje wokół płacy minimalnej • Kontrolowanie cen energii • Narzędzia dystrybucji: kolejki, kartki i pieniądz •

Podsumowanie 80 • Przegląd pojęć 81 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 81 • Zagadnienia do dyskusji 82 •

Rozdział 5

Popyt i zachowanie konsumenta 84

Teoria wyboru i użyteczności 84 • Użyteczność krańcowa i prawo malejącej użyteczności krańcowej • Przykład liczbowy • Pochodne krzywych popytu 87 • Zasada ekwimarginalna • Dlaczego krzywe popytu mają nachylenie ujemne • Czas wolny a jego optymalna alokacja • Analityczny rozwój teorii użyteczności • Podejście alternatywne: efekt substytucji i efekt dochodowy 89 • Efekt substytucji • Efekt dochodowy • Od popytu indywidualnego do rynkowego 90 • Przesunięcie popytu • Substytuty i dobra komplementarne • Empiryczne przybliżenie elastyczności cenowej i dochodowej • Ekonomia uzależnień 93 • Paradoks wartości 95 • Nadwyżka konsumenta 96 • Zastosowanie nadwyżki konsumenta •

Podsumowanie 98 • Przegląd pojęć 99 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 99 • Zagadnienia do dyskusji 99

Załącznik 5

Analiza geometryczna równowagi konsumenta 101

Krzywa obojętności 101 • Zasada substytucji • Mapa obojętności • Linia ograniczenia budżetowego 103 •

Równowaga w punkcie styczności 104 • Zmiany dochodu i ceny 104 • Zmiana dochodu • Pojedyncza zmiana ceny • Wyznaczanie krzywej popytu 105 •

Podsumowanie załącznika 106 • Przegląd pojęć 106 • Zagadnienia do dyskusji 106 •

Rozdział 6

Produkcja i organizacja 107

A. Teoria produkcji i produktywności krańcowej 107

Wprowadzenie 107 • Funkcja produkcji • Produkt całkowity, przeciętny i krańcowy • Prawo malejących przychodów • Korzyści skali 111 • Okresy krótki i długi 112 • Zmiana technologiczna 113 • Produktywność i całkowita funkcja produkcji 116 • Produktywność • Wzrost produktywności na skutek korzyści skali i zakresu • Empiryczne przybliżenie funkcji produkcji całkowitej •

B. Organizacje biznesowe 117

Istota przedsiębiorstwa 117 • Firmy duże, małe i małe 119 • Indywidualna działalność gospodarcza • Spółka • Korporacja • Własność, kontrola i wynagrodzenie zarządu •

Podsumowanie 123 • Przegląd pojęć 124 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 124 • Zagadnienia do dyskusji 124 •

Rozdział 7

Analiza kosztów 126

A. Ekonomiczna analiza kosztów 126

Koszt całkowity: stały i zmienny 126 • Koszt stały • Koszt zmienny • Definicja kosztu krańcowego 127 • Koszt przeciętny 129 • Koszt przeciętny lub jednostkowy • Przeciętne koszty stałe i zmienne • Związek pomiędzy kosztem przeciętnym a krańcowym • Związek pomiędzy produkcją a kosztami 132 • Malejące przychody i kosztowe krzywe paraboliczne • Wybór czynników produkcji w przedsiębiorstwie 134 • Krańcowe produkty a zasada najmniejszego kosztu produkcji •

B. Koszty w ekonomii i rachunkowości 135

Rachunek wyników lub rachunek zysków i strat 135 • Bilans 137 • Zasady rachunkowości • Księgowość kreatywna •

C. Koszt utraconych możliwości 139

Koszt utraconych możliwości i rynki 140 •

Podsumowanie 141 • Przegląd pojęć 142 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 142 • Zagadnienia do dyskusji 143 •

Załącznik 7**Produkcja, teoria kosztów i decyzje w przedsiębiorstwie 145**

Liczbowa funkcja produkcji 145 • Prawo malejącego produktu krańcowego 145 • Kombinacja najmniejszego kosztu czynników przy danym poziomie produkcji 146 • Krzywe jednakowego produktu • Krzywe jednakowego kosztu • Złożenie izokwenty i izokoszty: styczna najmniejszych kosztów • Założenia najmniejszego kosztu •

Podsumowanie załącznika 148 • Przegląd pojęć 149 • Zagadnienia do dyskusji 149 •

Rozdział 8**Analiza rynków doskonale konkurencyjnych 150**

A. Zachowania podażowe konkurentów 150
Zachowanie firmy konkurencyjnej 150 • Maksymalizacja zysku • Konkurencja doskonała • Podaż w warunkach konkurencji, gdy koszt krańcowy równoważy cenę • Koszt całkowity a punkt zaprzestania działalności •

B. Zachowania podażowe w branżach konkurencyjnych 155
Sumowanie krzywych podaży przedsiębiorstw dla otrzymania podaży rynkowej 155 • Krótko- i długookresowa równowaga 155 • Długi okres w branży konkurencyjnej •

C. Przypadki szczególne na rynkach konkurencyjnych 159
Zasady ogólne 159 • Koszt stały • Rosnące koszty i malejące przychody • Stała podaż i renta ekonomiczna • Zagięta wstecz krzywa podaży • Przesunięcie podaży •

D. Efektywność i sprawiedliwość na rynkach konkurencyjnych 161
Ocena mechanizmu rynkowego 161 • Idea efektywności • Efektywność w równowadze konkurencyjnej • Równowaga przy wielu konsumentach i rynkach • Koszty krańcowe jako miernik efektywności • Ograniczenia 165 • Niedoskonałości rynku • Hip, hip dla rynku, ale bez hura •

Podsumowanie 166 • Przegląd pojęć 167 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 168 • Zagadnienia do dyskusji 168 •

Rozdział 9**Konkurencja niedoskonała i monopol 170**

A. Przykłady konkurencji niedoskonałej 170
Definicja konkurencji niedoskonałej • Modele konkurencji niedoskonałej 172 • Monopol • Oligopol • Konkurencja

monopolistyczna • Źródła niedoskonałości rynku 174 • Koszty a niedoskonałości rynku • Bariery wejścia •

B. Zachowania monopolisty 178

Teoria krańcowego przychodu 178 • Cena, ilość i przychód całkowity • Krańcowy przychód a cena • Elastyczność a przychód krańcowy • Warunki maksymalizacji zysku 181 • Równowaga monopolistyczna na wykresach • Konkurencja doskonała jako skrajny przypadek konkurencji niedoskonałej • Zasada wielkości krańcowych: było, minęło 184 • Awersja do strat a zasada wielkości krańcowych •

Podsumowanie 186 • Przegląd pojęć 187 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 187 • Zagadnienia do dyskusji 187 •

Rozdział 10**Konkurencja niedoskonała i oligopol 189****A. Zachowania w warunkach konkurencji niedoskonałej 189**

Mierniki pozycji rynkowej • Istota konkurencji niedoskonałej 191 • Teorie konkurencji niedoskonałej 191 • Porozumienie oligopolistyczne • Konkurencja monopolistyczna • Konkurencja ograniczona w oligopolu • Dyskryminacja cenowa 195 •

B. Teoria gier 197

Myślenie o ustalaniu ceny • Wprowadzenie 198 • Strategie alternatywne • Gry, gry, wszędzie gry... •

C. Polityka ograniczania władzy rynku 201

Gospodarcze koszty konkurencji niedoskonałej 201 • Koszt inflacji cen i spadku produkcji • Statyczne koszty konkurencji niedoskonałej • Polityka zapobiegania skutkom konkurencji niedoskonałej • Regulacja aktywności gospodarczej 203 • Po co regulować gospodarkę? • Szkodliwa siła rynku • Usuwanie przeszkód w przepływie informacji • Prawo antymonopolowe a ekonomia 205 • Przepisy ramowe • Podstawy prawa antymonopolowego: zachowanie i wielkość przedsiębiorstw 206 • Nielegalne zachowania • Wielkość: czy duży jest gorszy? • Prawa antymonopolowe a produktywność •

Podsumowanie 209 • Przegląd pojęć 210 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 210 • Zagadnienia do dyskusji 211 •

Rozdział 11**Ekonomia niepewności 213**

A. Ekonomia ryzyka i niepewności 213
Spekulacja: ruch dóbr w czasie i przestrzeni 214 •

Arbitraż i geograficzne siatki cen • Spekulacja a zachowanie cen w czasie • Rozkładanie ryzyka poprzez hedging • Wpływ spekulacji na gospodarkę • **Ryzyko i niepewność 217 •**

B. Ekonomia ubezpieczeń 218

Rynki kapitałowe i rozkładanie ryzyka • Niedoskonałość rynku informacji 219 • Ryzyko moralne i selekcja negatywna • Ubezpieczenia społeczne 220 •

C. Opieka zdrowotna: ten problem nie zniknie 221

Ekonomia służby zdrowia 221 • Specyficzne cechy ekonomiczne opieki medycznej • Opieka medyczna w ramach programu ubezpieczeń społecznych • Dystrybucja dóbr i usług w zakresie ochrony zdrowia •

D. Innowacja i informacja 223

Radykalna innowacja według Schumpetera • Ekonomia informacji • Prawa własności intelektualnej • Problem Internetu •

Podsumowanie 226 • Przegląd pojęć 227 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 227 • Zagadnienia do dyskusji 228 •

CZĘŚĆ TRZECIA RYNKI CZYNNIKÓW PRODUKCJI: PRACY, ZIEMI I KAPITAŁU 229

Rozdział 12

Jak rynki określają dochody 231

A. Dochód i majątek 231

Dochód 232 • Dochody z czynników produkcji a dochody osobiste • Rola rządu • Majątek 233 •

B. Wycena czynników produkcji według produktywności krańcowej 234

Popyt na czynniki produkcji 235 • Popyt na czynniki produkcji jako popyt pochodny • Popyt na poszczególne czynniki produkcji jest niezależny • Teoria podziału opartego na krańcowym przychodzie z produktu 237 • Krańcowy przychód z produktu • Popyt na czynniki produkcji 238 • Popyt na czynniki produkcji w przedsiębiorstwach maksymalizujących zysk • Krańcowy przychód z produktu a popyt na czynniki produkcji • Podaż czynników produkcji 240 • Określanie cen czynników produkcji przez podaż i popyt 241 • Podział dochodu narodowego 243 • Teoria produktywności krańcowej przy wielu czynnikach produkcji • Niewidzialna ręka dochodów? 245 •

Podsumowanie 246 • Przegląd pojęć 247 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 247 • Zagadnienia do dyskusji 247 •

Rozdział 13

Rynek pracy 250

A. Zasady kształtowania płac 250

Ogólny poziom płac 250 • Popyt na pracę 251 • Różnice w produktywności krańcowej • Przewaga komparatywna • Podaż pracy 253 • Determinanty podaży • Wnioski empiryczne • Różnicowanie płac 255 • Różnice w zawodach: kompensowanie różnic płacowych • Różnice w kapitale ludzkim: jakość pracy • Różnice w zindywidualizowanych osobowościach: „renta” z jednostek unikatowych • Segmenty rynkowe i grupy niekonkurujące •

B. Zasady i polityka na rynku pracy 259

Działalność związków zawodowych 259 • Rola rządu w negocjowaniu umów zbiorowych • Jak związki zawodowe podnoszą płace 260 • Teoretyczna nieokreśloność skutków umów zbiorowych • Wpływ związków zawodowych na płace i zatrudnienie 261 • Czy związki zawodowe doprowadziły do wzrostu płac? • Związki zawodowe a klasyczne bezrobocie • Dyskryminacja 263 • Ekonomiczna analiza dyskryminacji 263 • Definicja dyskryminacji • Dyskryminacja przez wykluczenie • Skłonność do dyskryminacji • Dyskryminacja statystyczna • Ekonomiczna dyskryminacja kobiet 265 • Dowody empiryczne 265 • Ograniczanie dyskryminacji na rynku pracy 266 • Nierówny postęp •

Podsumowanie 267 • Przegląd pojęć 268 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 268 • Zagadnienia do dyskusji 268 •

Rozdział 14

Ziemia, zasoby naturalne i środowisko 270

A. Ekonomia zasobów naturalnych 270

Kategorie zasobów naturalnych 271 • Zasób ziemi a renta 272 • Renta jako zwrot ze stałych nakładów • Opodatkowanie ziemi •

B. Ekonomia środowiska 274

Efekty zewnętrzne 274 • Dobra publiczne a prywatne • Nieefektywność rynku poddanego efektom zewnętrznym 275 • Analiza nieefektywności • Wycena szkód • Graficzna analiza zanieczyszczeń • Polityka korygowania wpływu efektów zewnętrznych 278 • Programy rządowe • Prywatne inicjatywy • Zmiany klimatyczne: przeciwdziałać czy nie? 281 • Klótnie i zanieczyszczenia czy rozsądek i kalkulacje? •

Podsumowanie 283 • Przegląd pojęć 284 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 284 • Zagadnienia do dyskusji 285 •

Rozdział 15**Kapitał, stopa procentowa i zyski 287****A. Wprowadzenie: stopy procentowe i kapitał 287**

Czym jest kapitał? • Ceny i renta inwestycyjna • Kapitał a aktywa finansowe • Stopa zwrotu z inwestycji • Stopy zwrotu i stopy procentowe 288 • Stopa zwrotu z kapitału • Aktywa finansowe i stopy procentowe • Bieżąca wartość aktywów 289 • Bieżąca wartość renty wieczystej • Ogólny wzór wartości bieżącej • Maksymalizacja wartości bieżącej • Tajemniczy świat oprocentowania 292 • Realne a nominalne stopy procentowe •

B. Teoria kapitału, zysków i stóp procentowych 295

Podstawy teorii kapitału 295 • Okrężny charakter produkcji • Malejące przychody i popyt na kapitał • Określanie stopy procentowej i zwrotu z kapitału • Graficzna analiza zwrotu z kapitału • Zyski jako zwrot z kapitału 299 • Raporty statystyk zysku • Determinanty zysków • Empiryczny dowód na zwrot z pracy i kapitału •

Podsumowanie 301 • Przegląd pojęć 303 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 303 • Zagadnienia do dyskusji 303 •

CZĘŚĆ CZWARTA EKONOMIA W PRAKTYCE 305

Rozdział 16**Opodatkowanie i wydatki rządowe 307****A. Kontrola rządu nad gospodarką 307**

Narzędzia polityki rządowej 308 • Jak kształtuje się wpływ rządu • Nasilenie kontroli i regulacji rządowych • Funkcje rządu 310 • Poprawa efektywności gospodarki • Zmniejszanie nierówności ekonomicznych • Stabilizacja gospodarki poprzez politykę makroekonomiczną • Międzynarodowa polityka gospodarcza • Teoria wyboru publicznego 313 •

B. Wydatki państwowe 313

Federalizm fiskalny 313 • Wydatki federalne • Wydatki stanowe i lokalne • Wpływ na kulturę i technologię 316 •

C. Ekonomiczne aspekty opodatkowania 316

Zasady opodatkowania 316 • Zasada korzyści a zasada zdolności płatniczej • Równość pozioma i pionowa • Kompromisy w opodatkowaniu • Podatki federalne 319 • Podatek dochodowy od osób fizycznych • Składki na ubezpieczenie społeczne • Podatek dochodowy od osób prawnych • Podatki konsumpcyjne • Podatki stanowe

i lokalne 322 • Podatek od nieruchomości • Inne podatki • Skuteczność i sprawiedliwość systemów podatkowych 322 • Cel efektywnego opodatkowania • Efektywność a sprawiedliwość • Na koniec... 324 •

Podsumowanie 325 • Przegląd pojęć 326 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 326 • Zagadnienia do dyskusji 326 •

Rozdział 17**Efektywność a sprawiedliwość: trudny wybór 329****A. Źródła nierówności 330**

Dystrybucja dochodu i majątku 330 • Jak zmierzyć różnice pomiędzy poziomami dochodu • Dystrybucja majątku • Nierówności w ujęciu międzynarodowym • Ubóstwo w Ameryce 333 • Kim są ubodzy? • Kim są bogacze? • Tendencje w rozbieżnościach •

B. Polityka walki z ubóstwem 336

Koncepcja państwa dobrobytu • Koszty redystrybucji 337 • Wykresy kosztów redystrybucji • Ile pieniędzy wycieka? • Sumowanie przecieków • Polityka walki z ubóstwem: programy i krytyka 340 • Programy wspierania dochodów • Brak bodźców dla ubogich • Batalia o reformy społeczne 340 • Dwa spojrzenia na ubóstwo • Współczesne programy wspierania dochodów ubogich w Stanach Zjednoczonych • Kredyt podatkowy • Amerykańska reforma społeczna z 1996 roku • Polityka gospodarcza XXI wieku 342 •

Podsumowanie 343 • Przegląd pojęć 343 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 344 • Zagadnienia do dyskusji 344 •

Rozdział 18**Handel międzynarodowy 345****A. Istota handlu międzynarodowego 345**

Handel międzynarodowy a krajowy • Tendencje w handlu zagranicznym • Przyczyny międzynarodowego handlu dobrami i usługami 346 • Różnice w zasobach naturalnych • Różnice w gustach • Różnice w kosztach •

B. Przewaga komparatywna poszczególnych krajów 347

Zasada przewagi komparatywnej 347 • Rozbieżność interesów • Analiza przewagi komparatywnej Davida Ricarda • Ekonomiczne korzyści z handlu • Outsourcing jako forma handlu • Graficzna analiza przewagi komparatywnej 350 • Ameryka bez handlu • Otwarcie na handel • Wiele dóbr i różne kraje 353 • Wiele dóbr • Różne kraje • Handel trój- i wielostronny • Zastrzeżenia i co z nich wynika 354 •

C. Protekcjonizm

Analiza handlu i cel z punktu widzenia podaży i popytu 356 • Wolny handel a zakaz handlu • Bariery dla handlu • Koszty ekonomiczne cel • **Ekonomia protekcjonizmu 361** • Cele pozaekonomiczne • Nieuzasadnione stosowanie cel • Warunki uzasadniające stosowanie cel • Inne bariery w handlu • **Wielostronne negocjacje handlowe 365** • Negocjowanie wolnego handlu • Ocena •

Podsumowanie 367 • **Przegląd pojęć 368** • **Literatura uzupełniająca i strony internetowe 369** • **Zagadnienia do dyskusji 369** •

355

produkt krajowy brutto: deflacja PKB o indeks cen • Konsumpcja • Inwestycje i budowanie kapitału • Zakupy rządowe • Eksport netto • Produkt krajowy brutto, produkt krajowy netto i produkt narodowy brutto • PKB a PNB: spójrzmy na liczby • Od PKB do dochodu rozporządzalnego • Oszczędności i inwestycje • **Kulisy rachunkowości rządowej 406** • **Wskaźniki cen i inflacja 407** • Wskaźniki cen • **Szacunki księgowe 410** •

Podsumowanie 410 • **Przegląd pojęć 411** • **Literatura uzupełniająca i strony internetowe 412** • **Zagadnienia do dyskusji 412** •

Rozdział 21

Konsumpcja i inwestycje 414

A. Konsumpcja i oszczędności 414

Wzorce wydatków budżetowych • **Konsumpcja, dochód i oszczędności 417** • Funkcja konsumpcji • Funkcja oszczędności • Krańcowa skłonność do konsumpcji • Krańcowa skłonność do oszczędzania • Rzut oka na definicje • **Konsumpcja w gospodarce krajowej 422** • Determinanty konsumpcji • Funkcja krajowej konsumpcji • Alternatywne miary oszczędności •

B. Inwestycje 426

Determinanty inwestycji 427 • Przychody • Koszty • Oczekiwanie • **Krzywa popytu inwestycyjnego 428** • Przesunięcie krzywej popytu inwestycyjnego • **Teorie globalnego popytu 430** •

Podsumowanie 431 • **Przegląd pojęć 432** • **Literatura uzupełniająca i strony internetowe 432** • **Zagadnienia do dyskusji 432** •

Rozdział 22

Cykle koniunkturalne i popyt globalny 434

A. Czym jest cykl koniunkturalny? 435

Cechy cyklu koniunkturalnego 435 • Teorie cyklu koniunkturalnego 437 • Kryzysy finansowe a cykle koniunkturalne •

B. Popyt globalny a cykle koniunkturalne 438

Teoria globalnego popytu 438 • Ujemnie nachylona krzywa globalnego popytu 439 • Przesunięcie globalnego popytu • Cykle koniunkturalne a globalny popyt • Czy można uniknąć cyklu koniunkturalnego? •

C. Model mnożnikowy 443

Produkcja określana przez całkowite wydatki 443 • Przypomnienie znaczenia równowagi • Mechanizm dostosowawczy • Analiza liczbowa • **Mnożnik 446** • Model mnożnikowy w porównaniu z modelem AS-AD •

CZĘŚĆ PIĄTA

**MAKROEKONOMIA: WZROST GOSPODARCZY
I CYKLE KONIUNKTURALNE
371**

Rozdział 19

Przegląd teorii makroekonomicznych 373

A. Podstawowe pojęcia makroekonomiczne 374

Narodziny makroekonomii 374 • Cele i narzędzia makroekonomii 376 • Pomiar sukcesu gospodarczego • Instrumenty polityki makroekonomicznej • **Zależności międzynarodowe 382** •

B. Globalne podaż i popyt 382

Istota makroekonomii: globalne podaż i popyt 383 • Definicje globalnych podaży i popytu • Krzywe globalnych podaży i popytu • **Historia makroekonomii: 1900–2008 385** • Rola polityki makroekonomicznej •

Podsumowanie 388 • **Przegląd pojęć 389** • **Literatura uzupełniająca i strony internetowe 389** • **Zagadnienia do dyskusji 389** •

Załącznik 19

Dane makroekonomiczne dla Stanów Zjednoczonych 391

Rozdział 20

Pomiar aktywności gospodarczej 392

Produkt krajowy brutto: wskaźnik funkcjonowania gospodarki 392 • Dwie miary produktu narodowego: przepływ dóbr i przepływ dochodów • Rachunkowość państwowa jako pochodna rachunkowości przedsiębiorstw • „Podwójna księgowość” • **Szczegóły rachunkowości państwowej 396** • Realny i nominalny

D. Polityka fiskalna w modelu mnożnikowym	447
Jak polityka fiskalna rządu wpływa na produkcję 448 •	
Wpływ opodatkowania na popyt całkowity • Przykład •	
Mnożniki polityki fiskalnej 452 • Wpływ podatków •	
Model mnożnikowy a cykle koniunkturalne • Model mnożnikowy w szerszym ujęciu •	

Podsumowanie 455 • Przegląd pojęć 456 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 457 • Zagadnienia do dyskusji 457 •

Rozdział 23

Pieniądz i system finansowy	459
Analiza mechanizmu obiegu pieniądza •	

A. Współczesny system finansowy	460
Rola systemu finansowego • Funkcje systemu finansowego • Przepływ kapitału • Wachlarz aktywów finansowych 462 • Powtórka ze stóp procentowych •	

B. Szczególny przypadek pieniądza	464
Ewolucja pieniądza 464 • Historia pieniądza • Składowe podaży pieniądza • Popyt na pieniądz 467 • Funkcje pieniądza • Koszty przechowywania pieniądza • Dwa źródła popytu na pieniądz •	

C. Banki a podaż pieniądza	469
Jak z cechów złotniczych rozwinęły się banki • Polityka rezerw częściowych • Końcowa równowaga systemowa • Współczesny system bankowości •	

D. Rynek papierów wartościowych	472
Ryzyko i zwrot z poszczególnych aktywów • Bańki i krachy • Efektywność rynków a teoria błędzenia losowego • Indywidualne strategie finansowe 476 •	

Podsumowanie 477 • Przegląd pojęć 478 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 479 • Zagadnienia do dyskusji 479 •

Rozdział 24

Polityka pieniężna a gospodarka	481
--	------------

A. Bank centralny i System Rezerwy Federalnej	481
Fundamentalne zasady działania banku centralnego 482 • Historia • Struktura • Cele banków centralnych • Funkcje Rezerwy Federalnej • Niezależność banku centralnego • Jak bank centralny ustala krótkoterminowe stopy procentowe 484 • Przegląd działań Fedu • Bilans Banków Rezerwy Federalnej • Procedury operacyjne • W jaki sposób Rezerwa Federalna wpływa na rezerwy banków 485 • Operacje otwartego rynku • Polityka okna dyskontowego: zabezpieczenie operacji otwartego rynku • Znaczenie rezerw	

obowiązkowych • Ustalanie stopy procentowej rynku międzybankowego •

B. Mechanizm obiegu pieniądza	490
Podsumowanie • Wpływ zmian w polityce pieniężnej na produkcję • Pułapka płynności • Polityka pieniężna w modelu AS-AD • Długofalowa polityka pieniężna •	

C. Gospodarowanie pieniądzem w praktyce	495
Monetaryzm i ilościowa teoria pieniądza i cen 495 • Korzenie monetaryzmu • Równanie wymiany i szybkość obiegu pieniądza • Ilościowa teoria cen • Współczesny monetaryzm • Podstawa monetaryzmu: stała podaż pieniądza • Eksperyment monetaryzmu • Spadek znaczenia monetaryzmu • Polityka pieniężna w gospodarce otwartej 499 • Powiązania międzynarodowe • Mechanizm obiegu pieniądza w gospodarce otwartej 500 • Od globalnego popytu do globalnej podaży 501 •	

Podsumowanie 501 • Przegląd pojęć 502 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 503 • Zagadnienia do dyskusji 503 •

CZĘŚĆ SZÓSTA WZROST, ROZWÓJ I GOSPODARKA ŚWIATOWA 505

Rozdział 25	
Wzrost gospodarczy	507
Długookresowe znaczenie wzrostu gospodarczego •	

A. Teorie wzrostu gospodarczego	508
Cztery czynniki wzrostu 508 • Zasoby ludzkie • Zasoby naturalne • Kapitał • Zmiany technologiczne i innowacje • Teorie wzrostu gospodarczego 512 • Klasyczna dynamika Smitha i Malthusa • Wzrost gospodarczy z akumulacją kapitału: model neoklasyczny • Analiza geometryczna modelu neoklasycznego • Ważna rola postępu technologicznego • Zmiana technologiczna jako produkt ekonomiczny •	

B. Wzorce wzrostu gospodarczego w Stanach Zjednoczonych	518
Fakty na temat wzrostu gospodarczego • Powiązania siedmiu tendencji z teoriami wzrostu gospodarczego • Źródła wzrostu gospodarczego • Najnowsze trendy produktywności 522 • Konsekwencje wzrostu produktywności •	

Podsumowanie 524 • Przegląd pojęć 525 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 525 • Zagadnienia do dyskusji 526 •

Rozdział 26

Wyzwania rozwoju gospodarczego 527

A. Przyrost populacji a rozwój 527
Fatalizm maltuzjański 527 • Granice wzrostu i neomaltuzjanizm •

B. Wzrost gospodarczy w krajach rozwijających się 530
Cechy kraju rozwijającego się 530 • Rozwój społeczny • Cztery elementy składowe rozwoju 531 • Zasoby ludzkie • Zasoby naturalne • Kapitał • Zmiana technologiczna i innowacje • Od błędnego koła do prosperity • Strategie rozwoju gospodarczego 537 • Hipoteza zacołowania • Uprzemysłowienie a rolnictwo • Państwo a rynek • Wzrost a orientacja zewnętrzna • Podsumowanie •

C. Alternatywne modele rozwoju 539
Pakiet „izmów” 539 • Podstawowy dylemat: gospodarka rynkowa czy nakazowa • Modele azjatyckie 540 • Azjatyckie tygrysy • Rozkwit Chin • Socjalizm 541 • Ślepa uliczka: gospodarki centralnie planowane 542 • Złowroga przepowiednia • Od teorii do praktyki: gospodarka nakazowo-rozdzielcza w stylu radzieckim • Od Marksa do gospodarki rynkowej • Ostatnie przebliski ostrożnego optymizmu •

Podsumowanie 545 • Przegląd pojęć 546 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 546 • Zagadnienia do dyskusji 547 •

Rozdział 27

Kursy walutowe i międzynarodowy system finansowy 549

Tendencje w handlu międzynarodowym 550 •

A. Bilans płatniczy 551
Bilans rachunku płatności bieżących 551 • Debet i kredyt • Szczegóły bilansu płatniczego •

B. Ustalanie kursów wymiany walut 554
Kursy walutowe 554 • Międzynarodowy rynek walutowy 555 • Skutki zmian w handlu zagranicznym • Kursy walutowe a bilans płatniczy • Parytet siły nabywczej a kursy walutowe •

C. Międzynarodowy system walutowy 560
Stałe kursy wymiany: klasyczny parytet złota 561 • Mechanizm autoregulacji Hume'a • Koncepcja Hume'a we współczesnej makroekonomii • Międzynarodowe instytucje walutowe po II wojnie światowej 563 • Międzynarodowy Fundusz Walutowy • Bank Światowy • System z Bretton Woods • Interwencja • System kursów płynnych 566 • Współczesny system mieszany 566 • Konkluzja •

Podsumowanie 567 • Przegląd pojęć 568 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 568 • Zagadnienia do dyskusji 569 •

Rozdział 28

Makroekonomia w gospodarce otwartej 571

A. Handel zagraniczny i aktywność gospodarcza 571
Eksport netto i produkcja w gospodarce otwartej • Determinanty handlu i eksportu netto • Krótkookresowy wpływ handlu na PKB 573 • Krańcowa skłonność do importu i krzywa wydatków • Mnożnik gospodarki otwartej • Handel i finanse w Stanach Zjednoczonych w warunkach płynnych kursów walutowych 576 • Mechanizm obiegu pieniądza w gospodarce otwartej 578 •

B. Współzależności w gospodarce światowej 581
Wzrost w gospodarce otwartej 581 • Oszczędności i inwestycje w gospodarce otwartej 581 • Określanie oszczędności i inwestycji w warunkach pełnego zatrudnienia • Stymulacja wzrostu w gospodarce otwartej 585 •

C. Zagadnienia gospodarki międzynarodowej 587
Konkurencyjność i produktywność 587 • „Deindustrializacja Stanów Zjednoczonych” • Tendencje w produktywności • Europejska unia walutowa 588 • Ku wspólnej walucie: euro • Korzyści i straty wynikające z unii walutowej • Ocena końcowa 590 •

Podsumowanie 591 • Przegląd pojęć 592 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 592 • Zagadnienia do dyskusji 593 •

CZĘŚĆ SIÓDMA BEZROBOCIE, INFLACJA I POLITYKA GOSPODARCZA 595

Rozdział 29

Bezrobocie i uwarunkowania globalnej podaży 597

A. Uwarunkowania globalnej podaży 597
Determinanty globalnej podaży 598 • Produkt potencjalny • Koszty nakładów • Globalna podaż w krótkim i długim okresie 600 • Lepkie płace i ceny oraz wznosząca się krzywa AS •

B. Bezrobocie 603
Pomiar bezrobocia 603 • Skutki bezrobocia 604 • Skutki ekonomiczne • Skutki społeczne • Prawo Okuna 605 •

Ekonomiczna interpretacja bezrobocia 606 • Bezrobocie równowagi • Bezrobocie nierównowagi • Mikroekonomiczne źródła nieelastyczności płac • **Problemy rynku pracy 610** • Kim są bezrobotni? • Czas trwania bezrobocia • Przyczyny braku pracy • Bezrobocie z powodu wieku •

Podsumowanie 614 • Przegląd pojęć 616 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 616 • Zagadnienia do dyskusji 616 •

Rozdział 30

Inflacja 618

A. Definicja i następstwa inflacji 618

Na czym polega inflacja? 618 • Historia inflacji • Trzy rodzaje inflacji • Inflacja oczekiwana a nieoczekiwana • **Gospodarcze znaczenie inflacji 623** • Wpływ na dystrybucję dochodu i majątku • Wpływ na efektywność gospodarki • Skutki makroekonomiczne • Jaka jest optymalna stopa inflacji? •

B. Współczesna teoria inflacji 626

Ceny w modelu *AS-AD* 626 • Inflacja oczekiwana • Inflacja popytowa • Inflacja napędzana przez koszty i „stagflacja” • Oczekiwanie a inflacja • Poziom cen a inflacja • **Krzywa Phillipsa 629** • Krótkookresowa krzywa Phillipsa • Bezrobocie równowagi (*NAIRU*) • Od krótkiego do długiego okresu • Pionowa długookresowa krzywa Phillipsa • Szacunki ilościowe • Krytyka *NAIRU* • Podsumowanie •

C. Dylematy polityki antyinflacyjnej 634

Jak długo trwa długi okres? • Ile kosztuje redukcja inflacji? • Wiarygodność a inflacja • Strategie obniżania stopy bezrobocia •

Podsumowanie 637 • Przegląd pojęć 638 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 638 • Zagadnienia do dyskusji 638 •

Rozdział 31

Granice makroekonomii 640

A. Ekonomiczne konsekwencje długu publicznego 640

Historia fiskalizmu 641 • Rządowa polityka budżetowa 642 • Budżet rzeczywisty, cykliczny, strukturalny • **Ekonomia długu i deficytu 643** • Krótkookresowe oddziaływanie deficytu 643 • Krótki a długi okres • Polityka fiskalna a model mnożnikowy • **Dług publiczny a wzrost gospodarczy 644** • Tendencje historyczne • Zadłużenie zewnętrzne i wewnętrzne • Nieefektywność opodatkowania • Substytucja kapitału • Dług publiczny a wzrost gospodarczy •

B. Postęp we współczesnej makroekonomii 649

Makroekonomia klasyczna i prawo Saya 649 • Prawo rynków Saya • **Współczesna makroekonomia klasyczna 650** • Oczekiwanie racjonalne • Realne cykle koniunkturalne • Ricardiańskie podejście do polityki fiskalnej • Teoria efektywnej płacy • Ekonomia podaży • **Konsekwencje polityki 652** • Nieefektywność • Potrzeba jasnych reguł • Nowa synteza? •

C. Stabilizacja gospodarki 653

Związki pomiędzy polityką monetarną a fiskalną 653 • Kierowanie popytem • Kombinacja polityki fiskalnej i monetarnej • **Regulacje czy swoboda? 657** • Ustawowe ograniczenia budżetowe? • Reguły polityki pieniężnej dla Fedu? •

D. Wzrost gospodarczy a dobrobyt społeczeństwa 659

Duch przedsiębiorczości 659 • Stymulowanie postępu technologicznego •

Podsumowanie 661 • Przegląd pojęć 663 • Literatura uzupełniająca i strony internetowe 663 • Zagadnienia do dyskusji 663 •

Słowniczek 665

Indeks 686